

## Armod og liderlighed

Katrine Huusom · Tuesday, August 2nd, 2016

### Vidste du, at Ole fra Brøndbygård mistede sin gård på grund af liderlighed?

Bønderne der fæstede Brøndbygård levede en fattig og beklagelsesværdig tilværelse. Gården lå i Brøndbyøster Landbys nordøstlige ende og hørte i 1600-tallet under hospitalet Vartov i København. I dag ligger der på området en gård ved navn Brøndbygård som huser en kommunal børneinstitution.

### Gården går fri

Da svenskerne ankom til Brøndbyøster var det en bonde ved navn Enevold Jensen der fæstede Brøndbygård. Vi har ingen oplysninger om hvordan det gik gården under krigen, men det ser ud som den hverken blev brudt eller brændt ned. Ti år efter svenskekrigene, i 1668, overtog Anders Lauritzen gården og senere kom en bonde ved navn Poul Tysk til. Poul drev gården sammen med en karl og en pige.

### Niels Olufsen og hans liderlige søn

I 1676 overtog Niels Olufsen Brøndbygård efter Poul. Gårdens besætning bestod på dette tidspunkt af Niels, hans kone Kirsten, noget tyende samt nogle husdyr. Det lykkedes Niels at beholde gården de næsten 20 år, men ejendommen var slidt og gammel. I 1695 klagede Niels over gårdens forfatning. Nogle år senere overtog Niels og Kirstens søn, Ole Nielsen, gården. Det lykkedes ikke Ole at beholde Brøndbygård særligt længe. Allerede i 1713 blev han fradømt gården på grund af fattigdom og liderlighed!

### Hor i 1600-tallet

I middelalderen var ægteskabet næsten udelukkende et arbejdsfællesskab. Kigger man på de kilder vi har til rådighed i forhold til fæstegårdene, er det tydeligt at se, at den nye fæstebonde ikke altid kun overtog en gård, men ofte også en hustru. På denne måde sikrede enken sig, at hun og eventuelle børn kunne blive boende på gården. Dette er der mange eksempler på i landsbyen Brøndbyøster. De praktiske fordele ved ægteskabet var det vigtigste i alle samfundets lag. Præster, adelsmænd og kongelige havde også forpligtelser til at skaffe sig det bedste parti. Kirken ophøjede ægteskabet til "*Guds velbehagelige*" og man anså utroskab og seksuel samvær udenfor ægteskabet for djævlens værk. I 1600-tallet var menneskets seksuelle liv noget der vedkom hele samfundet og ikke kun privatlivet.

Dermed ikke sagt at 1600-tallets mennesker ikke havde begreb om forelskelse og kærlighed. Men spontan forelskelse gik ikke altid i spænd med den praktiske del af kærlighedsforholdet.

Derfor var 1600-tallet også præget af utrolig mange horsager. En ganske almindelig straf for samleje uden for ægteskab var lejermål, som udover en kontant bøde, bestod af at synderne skulle skrifte offentligt. Sagen blev straks mere alvorlig hvis pigen der var indblandet i lejermålet var blevet gravid. Sådanne sager finder vi også i Brøndbyøster. Der findes flere tilfælde af lejermål og utroskab, og vi ved at Ane fra Engtoftegård fik et barn udenfor ægteskab med Jens fra Hestemøllen. Dette ved vi fordi sagen nåede retssystemet da Ane blev gravid og Jens ikke kunne betale bøden for lejermålet.

Sladder om disse horsager kunne være et pikant indslag i en ellers hård tilværelse, men samtidig har det forpestet forholdet mellem beboerne i landsbyen.

Da 1600-tallet var præget af dette store fokus på horsager var det heller ikke ualmindeligt at hor spillede en rolle i forhold til fæstebønderne. En fæstebonde kunne blive dømt for fæsteforsiddelser, det vil sige at man kunne blive dømt for at forsømme sin gård og landbrug. Mange bønder mistede deres gård på grund af dårlig drift og fattigdom, men i enkelte tilfælde kunne bonden også miste den på grund af liderlighed. Dette var tilfældet på denne gård i Brøndbyøster Landsby hvor Ole mistede fæstegården, ikke kun på grund af fattigdom, men simpelthen også fordi han var for liderlig. 1600-tallets opfattelse af hor og synd påvirkede samfundet så stærk, at hvad Ole foretog sig i sit privatliv fik katastrofale følger for hans liv som fæstebonde.

This entry was posted on Tuesday, August 2nd, 2016 at 11:27 am and is filed under You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.